

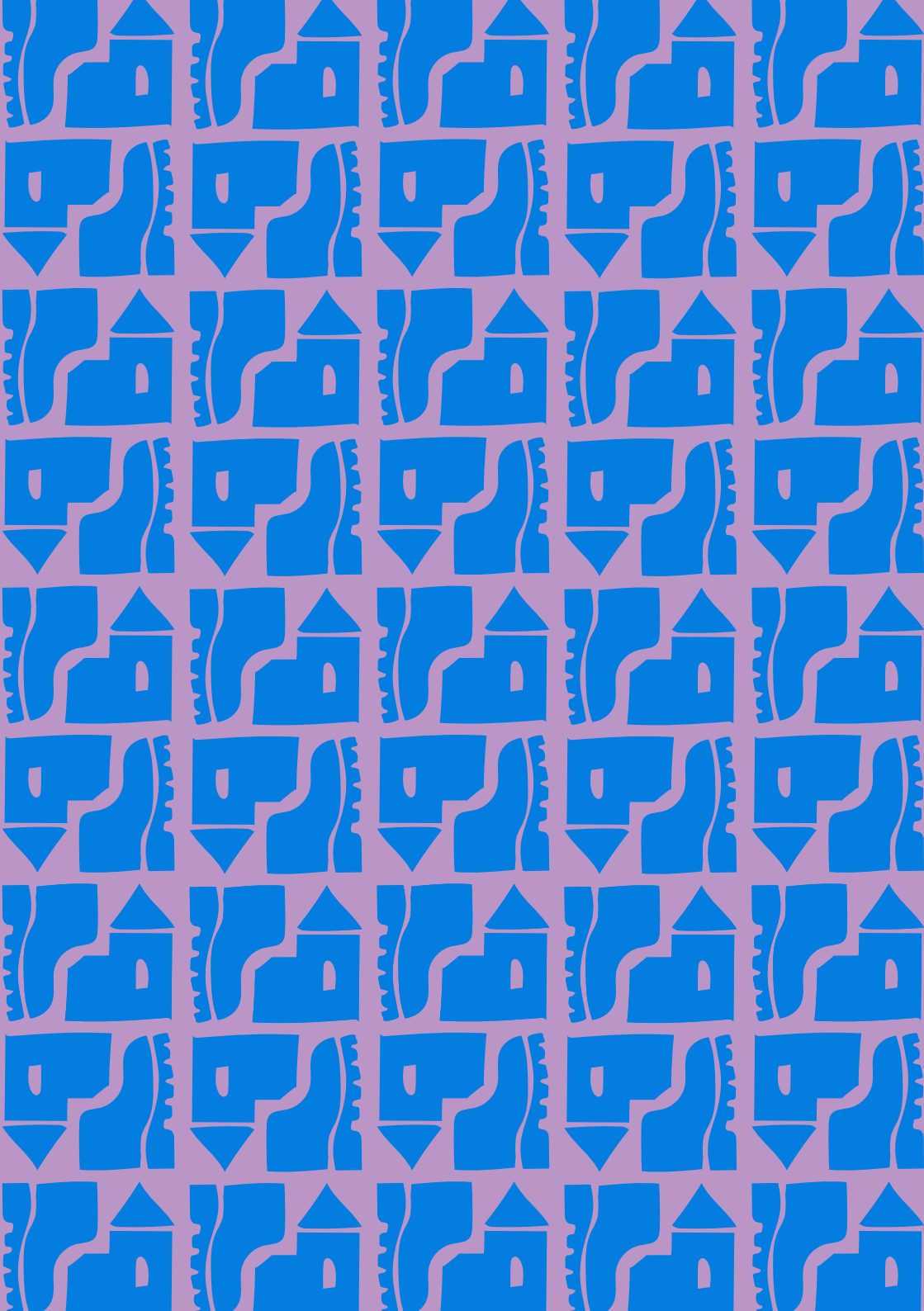
HET ZILTEPAD

VIERHUIZEN WANDELROUTES

LANGS DE
RUIGE RAND

VAN HET
NOORDEN

LANGS DE
RUIGE RAND
VAN HET
NOORDEN

HET ZILTE
PAD
LANGS DE
RUIGE RAND VAN HET
NOORDEN

WELKOM OP HET ZILTEPAD

In dit weidse gebied dienen de kerktorens als prachtige bakens, net zoals vroeger voor de scheepvaart. Ook voor ons zijn het bakens van betekenis, in allerlei opzichten. En nu kunnen ze dat ook voor jou zijn. We hebben de deuren alvast voor je opengezet.

Elk routeboekje is opgebouwd uit eerst een rondwandeling die je vanuit de kerk kan starten en waar je ook weer terugkeert. Daarna volgt een etappe naar links beschreven en een naar rechts. Zo kan je zelf kiezen of je alleen de rondwandeling wil doen of dat je misschien wel meerdaags gaat wandelen. Welke kant je op gaat mag je helemaal zelf weten.

Wij wensen je mooie momenten en ontmoetingen!

'ALLEEN WAAR JE TE VOET WAS,
BEN JE WERKELIJK GEWEEST'
- GOETHE

ALS ER IETS IS DAT HET KUSTGEBIED VAN DE MARNE, DE BEWONERS EN HET LANDSCHAP KARAKTERISEERT DAN IS HET WEL DE VEERKRACHT.

Het water steeg en daalde, liet zand en klei achter, bracht vruchtbaar land, maar overspoelde het soms ook. Met rampzalige gevolgen. Dorpen ontstonden en verdwenen, boeren kwamen en gingen. Die sobere dynamiek proef je in de eenvoudige kerken zonder opsmuk, maar ook lopend en fietsen over oeverwallen, kwelderruggen en ingepolderde akkers.

De Waddenzee lag er rond het begin van de christelijke jaartelling volstrekt anders bij en strekte zich ten noordoosten van Vierhuizen en Panser uit met een inham tot aan Groningen. Tussen Vierhuizen en Eenrum lag alleen maar water. Pas in de eerste eeuw na Christus slibde het brede estuarium van de Hunze dicht en grensde Vierhuizen

in het noordwesten en noorden opeens aan de door stormvloeden gevormde Lauwerszee. Ulrum, Leens en Wehe groeiden uit tot buurdorpen op dezelfde kwelderwal. Doordat grote stukken land bij stormvloed werden weggeslagen kwam De Marne geïsoleerd op een eiland te liggen. Rond 1200 slibde de erosiegeul dicht en groeide de streek uit tot een geheel.

Rond 1100 vormde zich een nieuwe sikkelvormige kwelderwal voor de toenmalige kust die zich geleidelijk naar het oosten uitbreidde. Hierop lagen Kloosterburen en Hornhuizen. Ook daarna vormde zich nog nieuw land in het buitendijkse gebied. Op die wal ontstonden Pieterburen en Westernieland als jongste nederzettingen in Groningen. Die kwelderwallen zijn vervolgens vanuit het zuiden gekoloniseerd. De geschiedenis van Noord-Groningen is er daarmee een van een gestage opmars tot aan de huidige rafelrand van zeedijk en kwelders.

Foto: Niels Knelis

INHOUD

1. INTRO VIERHUIZEN p. 4
2. RONDWANDELING VIERHUIZEN p. 7
3. ETAPPE NAAR ← VIERHUIZEN-LAUWERSOOG p. 15
4. ETAPPE NAAR → VIERHUIZEN-HORNHUIZEN p. 23
5. FIETSRUTES DOOR VIERHUIZEN p. 31

RONDWANDELING

VIERHUIZEN

13,7 KM

OVER KRUISWEG,
KLOOSTERBUREN, BROEK
EN KLEINE HUISJES

OVER VEERKRACHT EN HERWONNEN ELAN

DE KERK VAN VIERHUIZEN
NAAST DE TOT B&B
VERBOUWDE PASTORIE,
STAAT OP EEN WIERDE.

In de muren is tufsteen verwerkt wat het waarschijnlijk maakt dat de kerk al in de twaalfde eeuw is gebouwd, mogelijk dat er zelfs op die plek al een uit hout opgetrokken voorganger stond. Hoewel de dorpsnaam pas in 1525 in een document opduikt, was er al veel eerder sprake van bewoning op opgeslibde kwelderwallen. Vanaf 1500 voor Christus eerst seizoensgebonden.

Boeren aan de monding van de Duitse rivieren en op het Drentse plateau trokken in de zomer naar de kust om hun vee te laten weiden. In de waterrijke kwelders vingden ze vis, zochten eetbare planten en joegen op wild. Rond de vijfde eeuw voor Christus waren de kwelders dusdanig opgeslibd dat ze zich leenden voor permanente bewoning.

In die periode begonnen de bewoners hun woonsteden op te hogen, zodat ze droge voeten hielden als de zee aandrong.

Sommige van die huiswierden (in Fryslân terpen genoemd, in Oost-Friesland warften) groeiden naar elkaar toe zodat zich dorpen op kunstmatige heuvels vormden. De hogere delen van de kwelders leenden zich voor akkerbouw op bescheiden schaal.

1 BIJ DE AANLEG VAN EEN AFVOERLEIDING VAN DE WILLEM LODEWIJK VAN NASSAU KAZERNE TROF MEN IN EEN DIEPE SLEUF BIJ DE DIJK SPOREN AAN VAN EEN KLEINE NEDERZETTING.

Drie meter onder het maaiveld doken scherven aardewerk op en wat paaltjes. Het betrof resten van kustbewoning uit de vroeg IJzertijd tussen 800 en 500 voor Christus. Westelijk van Vierhuizen lag volgens sommige bronnen het dorp Maddens, dat in de late middeleeuwen in de golven is verdwenen. De toren van de dorpskerk van Vierhuizen zou opgemetseld zijn uit stenen afkomstig van het in zee verdrinken dorp Maddens. Ook het westelijk deel van het schip is opgetrokken uit middeleeuws baksteen en tufsteen.

2 DE TOREN IS IN 1843 WEGENS BOUWVALLIGHEID AFGEBROKEN EN VERVANGEN. DE NIEUWE TOREN IS OP DE KERK GEBOUWD.

Op de spits staat nog wel de oude windwijzer die van bladgoud is voorzien. Het had niet veel gescheeld of de kerk had voorgoed de deuren moeten sluiten. De kleine gemeenschap kon de kosten niet langer dragen. Doordat het dorp in 2006 de finale won van de BankGiroLoterij Restauratie, keerde het tij. Dorpskerk en orgel zijn voor €920.000 opgeknapt. Het is nu een plek waar bezoekers tot rust kunnen komen, de stilte zoeken of kunnen genieten van concerten, lezingen en exposities.

3 DE BOERDERIJEN BEUSUM EN PANSER LIGGEN OP DE KWELDERWAL DIE HET EERST VOOR BEWONING GESCHIKT WAS.

Eerder stonden er borgen waarin de landjonkers woonden en het land in de directe omgeving bestierden, ze hadden vaak een innige relatie met de dorpskerk. Op de plek van Panzer stond een steenhuis met vier versterkte torens. In de achttiende eeuw raakte het in verval en in 1769 is het afgebroken.

4 HOUWERZIJL ONTSTOND ROND EEN SPUISLUIS AAN HET REITDIEP WAAR ZICH AL VROEG EEN HANDELSHAVEN ONTWIKKELDE MET EEN MILITAIRE VERSTERKING.

Er zijn funderingen van middeleeuwse stenen gevonden. Het dorp doet denken aan een piratennest, met smalle stege en oude huizen in rood baksteen. De woningen klampen zich aan elkaar vast en liggen tegen de lage verheffing in het vlakke land. De theefabriek is een geliefde pleisterplaats en heeft zich gevestigd in de vroegere gereformeerde kerk.

5 DE ASINGABORG IN ULRUM WAS DE THUISBASIS VAN DE PUISANT RIJKE FAMILIE LEWE.

Het dorp ligt op twee wierden, op de een stond Asingaborg, op de ander de romanogotische kerk die zo rond 1200 is gebouwd. Omdat Ulrum op een schenkingenlijst van het klooster Verden voorkomt van voor het jaar 1000, is het aannemelijk dat er al eerder een houten kerk stond. Het waren de monniken van klooster Oldecerke (Kloosterburen) die meewerkten aan de eerste omdijking van De Marne. Ulrum groeide uit tot het voornaamste dorp van het Hoge Land met veel rentenierende boeren en middenstanders.

6 DE KERK VAN ULRUM SPEELDE EEN BELANGRIJKE ROL IN DE AFSCHEIDING DIE IN 1833 BEGON EN WAARUIT DE CHRISTELIJK GEREFORMEERDE KERK ONTSTOND.

De kerkenraad onder leiding van ds. Hendrik de Cock wilde een andere koers varen dan de Nederlands Hervormde Kerk. Zij namen afstand van de liberale stromingen onder de verlichte herenboeren die zich bezig hielden met de inenting van vee, sterrenkunde bedreven en een moderne landbouw voorstonden. De Cock moest ook weinig hebben van de romantiek en oudheidkunde.

ROUTEBESCHRIJVING

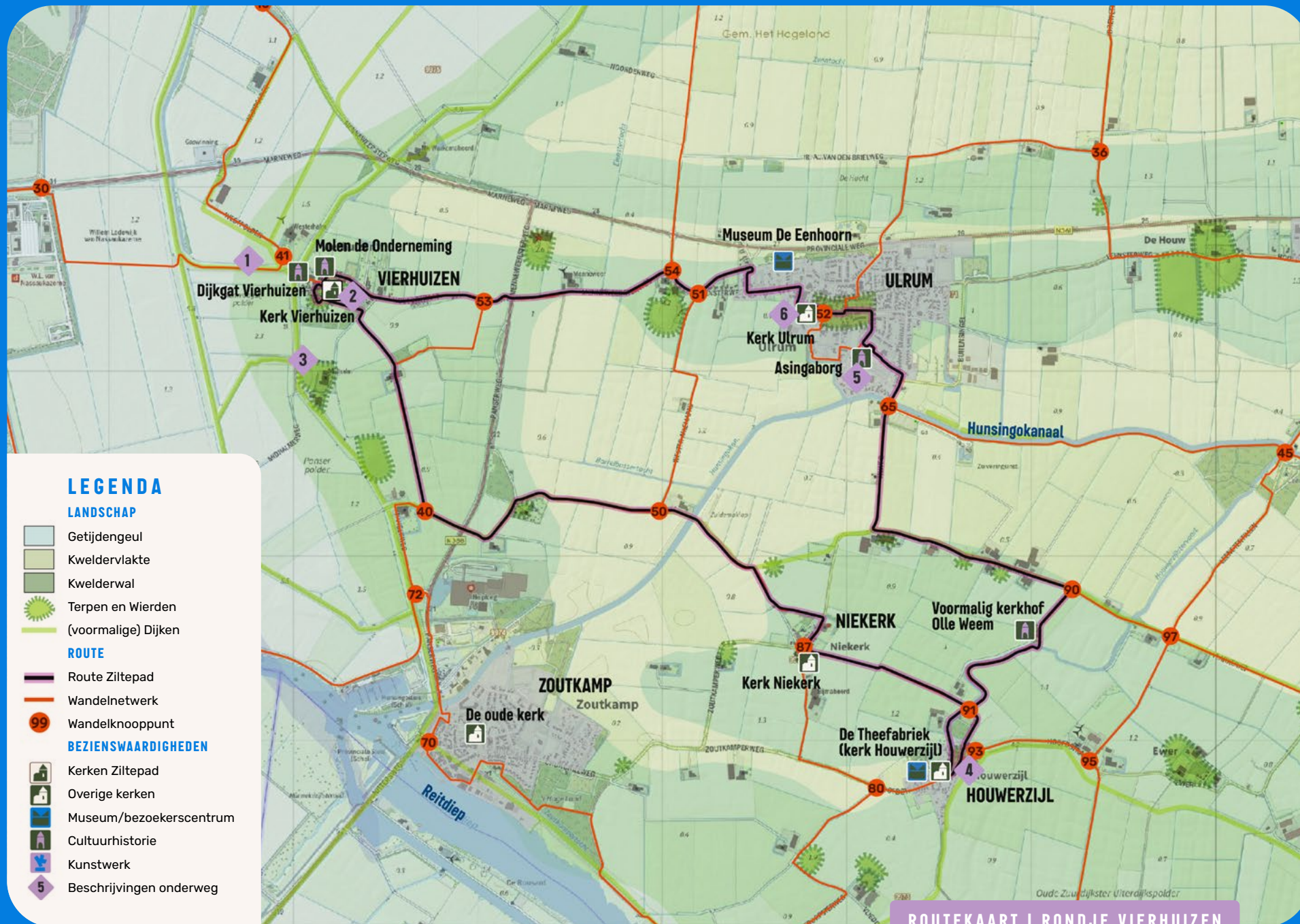
 RONDWANDELING Vierhuizen

AFSTAND 13,7 km

STARTPUNT Dorpskerk Vierhuizen

Met de rug naar de dorpskerk van Vierhuizen naar de Hoofdstraat en rechtdoor. Vrijwel direct **← LA** Dijksweg. Uitlopen tot schelpenpad dat in een halve cirkel om kerk heenloopt. Komt uit op landweg. Daar **RA →** en vervolgens **← LA** naar boerderij Beusum, over erf naar het Panserpad en op T-splitsing bij 40 **← LA** naar 50. Rechtdoor naar 87 (smal kerkpad tussen huizen door) naar 91. Voor brug Houwerzijlstervaart

RA → Pieter van Lunepad, gaat over in Hollemanstraat. Op splitsing rechts aanhouden Gangstraat en op Hoofdstraat **RA →** naar Theemuseum. Terug over Hoofdstraat. In bocht 93 **← LA** Zwarteweg naar 91. (Bij kruising met Zwarteweg **RA →**) Bij 91 **RA →** naar 90. Bij 90 **← LA** naar 65. Rechtdoor naar 52. (Let op vlak na kruising met Buitensingel, Singel vervolgen en na 50 meter **← LA** pad door Asingapark). Bij 52 **← LA** over kerkterrein en op Kerkpad **RA →**. **← LA** Nieuwstraat naar 51. (In Ulrum na Stationsweg eerste weg **RA →** en vervolgens **← LA** leempad door ruilverkavelingsbosje volgen). Bij 51 **RA →** naar 54. Bij 54 rechtdoor naar 53 en vervolgens rechtdoor naar 41 tot aan dorpskerk Vierhuizen.

LEGENDA
LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk
- Wandelknooppunt

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk
- Beschrijvingen onderweg

ROUTEKAART | RONDJE VIERHUIZEN

ETAPPE NAAR LINKS

VIERHUIZEN LAUWERSOOG

19,1 | KM

VAN ZEEBODEM NAAR ORCHIDEEËN- PARADIJS

**EËN GENERATIE, DAT IS
HET VERSCHIL TUSSEN EEN
ONGETEMDE LAUWERSZEE EN
EEN HANDTAM LAUWERSMEER.**

Het kon behoorlijk spoken op het estuarium van Lauwers, Grootdiep en Reitdiep. Na de watersnoodramp van 1953 voerden de Friezen verbeterde actie om het gevaar te beslechten. En passant nieuwe landbouwgrond in te polderen. De garnalenvissers

van Zoutkamp streden voor openhouden van de zee om hun vloot en de visserij te behouden. De Friezen trokken aan het langste eind. Onbedoeld was de basis gelegd voor een natuurgebied van wereldklasse. Nieuwe natuur grenzend aan oud cultuurland en de zee voorlopig getemd. De zeebodem bleek een prima kweekvijver voor een orchideeënparadijs.

1 MET EEN WIJDE BOOG
GAAT DE ROUTE OM DE
KERKVOOGDIJPOLDER HEEN.

De bestaande wandelpaden zijn in 2023 uit het routenetwerk gehaald op verzoek van het ministerie van Defensie. Er is mede met het oog op de geopolitieke spanningen geen behoefte aan pottenkijkers. Daarnaast zijn veel paden rond Lauwersoog afgesloten vanwege de verhoging van de zeedijk om de zeespiegelstijging het hoofd te bieden. Die werkzaamheden duren nog wel tot 2026. De polder was tot 1927 nog een kwelder. In die tijd lag Vierhuizen nog aan zee.

2 DE VOGELHUT JAAP DEEN LIGT
OP EEN PRACHTIGE PLEK MET
ZICHT OP HET ZOETWATERMOERAS
EN HET RIJKE VOGELLEVEN.

Wie vroeg is bij ochtendschemer of laat bij zonsondergang kan er de roerdomp horen 'hoempen', een geluid dat klinkt als een misthoorn. Ook de blauwborst laat zich hier geregeld zien en de terugkeer van de zeearend heeft al veel vogelspotters een intens geluksgevoel bezorgd. De laatste jaren afficheert het Nationaal Park Lauwersmeer zich als Dark Sky Park. Omdat er weinig lichtverstoring is kunnen bezoekers na zonsondergang en bij helder weer de Melkweg in volle omvang bewonderen. Het besef dat wat je ziet, al jaren achter ons ligt, is een gedachte die klein maakt.

3 OP VEEL PLEKKEN LANGS
DE ROUTE BLOEIEN IN MEI
EN JUNI ORCHIDEEËN.

Met name de gevlekte rietorchis en de gewone rietorchis doen het opvallend goed. Het is een feest voor het oog.

4 HET WADDENERGOEDCENTRUM
OPENT IN 2025 DE DEUREN.

De bouw is vanaf 2023 in volle gang. Het centrum is gewijd aan het bijzondere en kwetsbare ecosysteem van de Wadden.

ALLEEN WAAR JE TE VOET WAS, BEN JE WERKELIJK GEWEEST

Foto: Niel Knelis

ROUTESBESCHRIJVING

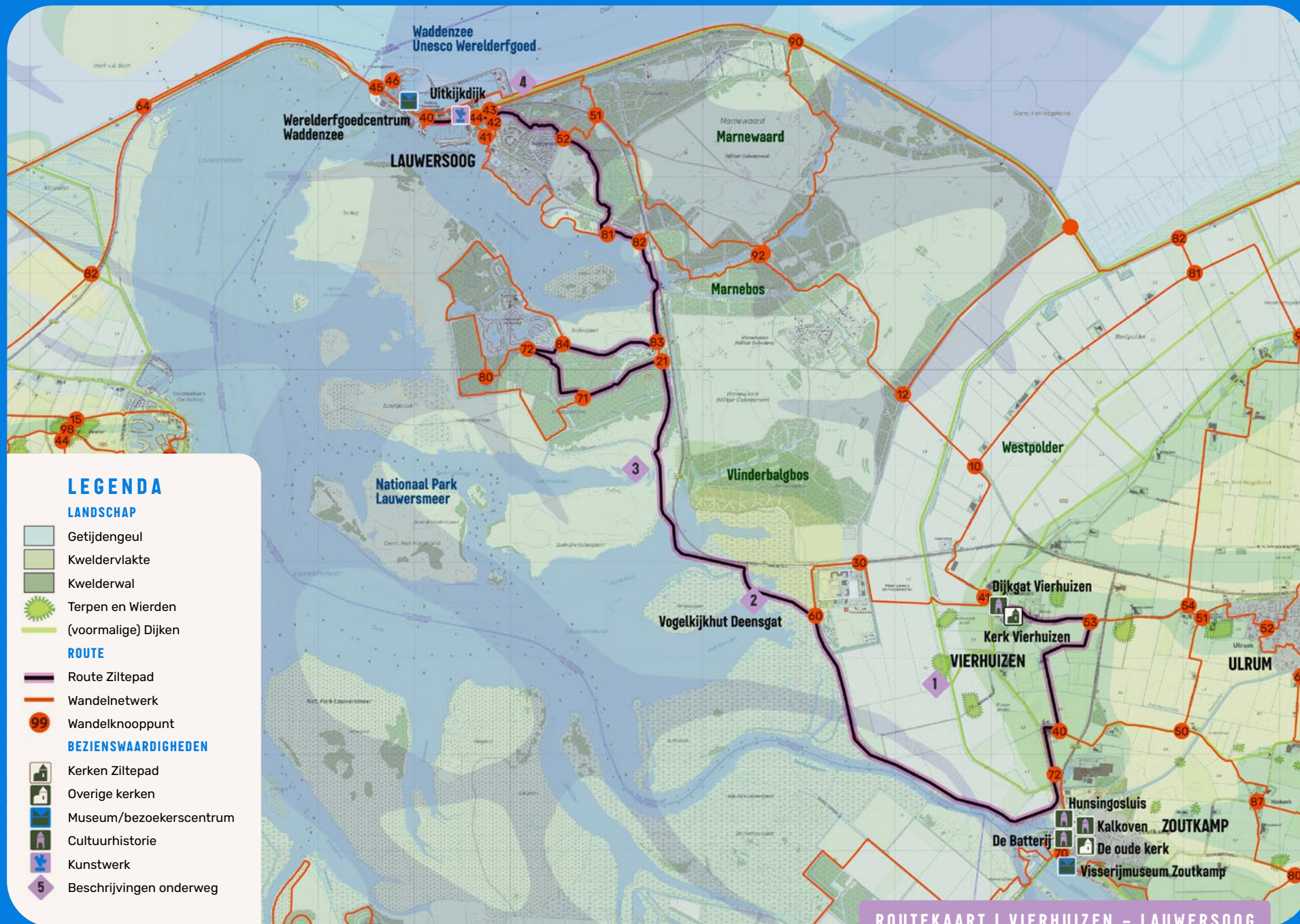
ETAPPE NAAR LINKS

← Vierhuizen - Lauwersoog Haven

AFSTAND 19,1 km

STARTPUNT Kerk Vierhuizen

Met de rug naar de kerk van Vierhuizen op de Hoofdstraat
 RA → naar 53 en vervolgens bij 53 RA → naar 40.
 Bij 40 RA → en ← LA naar 72 en RA → naar 60 over de Strandweg.
 Bij 60 ← LA naar 21.
 Bij 21 ← LA naar 71.
 Bij 71 RA → naar 72.
 Bij 72 RA → naar 84.
 Bij 84 RA → naar 83.
 Bij 83 ← LA naar 82.
 Bij 82 ← LA naar 81 en bij 81 RA → naar 52.
 Bij 52 rechtdoor en vervolgens RA → door bos naar 42.
 Bij 42 RA → naar 43 en vervolgens bij 43 ← LA naar 44 en daarna rechtdoor naar 40 Lauwersoog-Haven.

LEGENDA
LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk
- Beschrijvingen onderweg

ROUTEKAART I VIERHUIZEN - LAUWERSOOG

ETAPPE NAAR RECHTS

VIERHUIZEN HORNHUIZEN

11,2 | KM

DE ZEE NEEMT EN GEEFT IN OVERVLOED

DE ZILTE ZEE BRACHT NIET ALLEEN WELVAART EN RIJKE OOGSTEN, ER KLONKEN OOK WEEKLACHTEN EN GEJAMMER ALS DE GOLVEN DE DIJKEN DOORBRAKEN EN HAVE EN GOED VERZVOLGEN.

De route tussen Hornhuizen en Vierhuizen voert door vruchtbaar polderland, gaat over de Oude zeedijk naar de nieuwe Waddendijk op Deltahoogte en doet vlak voor Vierhuizen de Westpolder aan.

Op 13 januari 1877 bezweek de polderdijk en vonden veertien mensen de verdrinkingsdood. Het was de laatste keer dat een dijkdoorbraak in Groningen levens kostte. Drie jaar eerder ging het ook al mis bij de inpoldering. Er verdronken dertien polderjongens. De Waddenzee gaf zich niet zomaar gewonnen. Het waterschap Noorderzijlvest begon 2023 met ingrijpende verdere dijkverzwaring. De stijgende zeespiegel en klimaatverandering noopt tot aanpassingen.

1 DE HERENBOERDERIJ TORUM IS GEBOUWD DOOR ROELF EYES TORRINGA, TEVENS VOORZITTER VAN HET BESTUUR VAN DE WESTPOLDER.

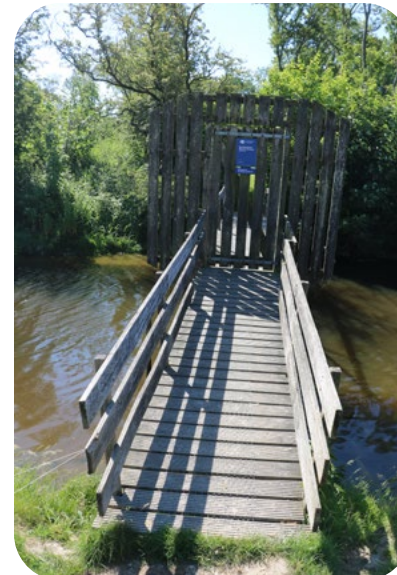
Hij stond aan de wieg van de inpoldering die in 1874 startte. Al bij de start ging het mis. Op 22 maart 1874 sloeg een onverwacht hoge watervloed de woonketen van het werkvolk stuk tegen de juist opgeworpen dijk. Dertien polderjongens lieten het leven. Drie jaar later brak de dijk en vonden dertien bewoners en een logé de dood. Boerderij Torum weerstond de golven, maar Torringa zag zich genoodzaakt de boerderij te verkopen. De nieuwe eigenaar was Derk Roelfs Mansholt

uit Meeden. In 1908 werd hier de latere landbouwminister en grondlegger van het Europees landbouwbeleid Sicco Mansholt geboren. Uit zijn memoires:

‘IK HERINNER ME ZO GOED HOE JE OP EEN MOOIE VOORJAARSMORGEN OP ZONDAG MET JE OUDERS EN BEIDE ZUSTERS EN BROERS OP DE DIJK ZAT EN OVER HET WAD TUURDE. JE KEEK NIET ALLEEN, MAAR JE HOORDE HET WAD EN JE ROOK HET.’

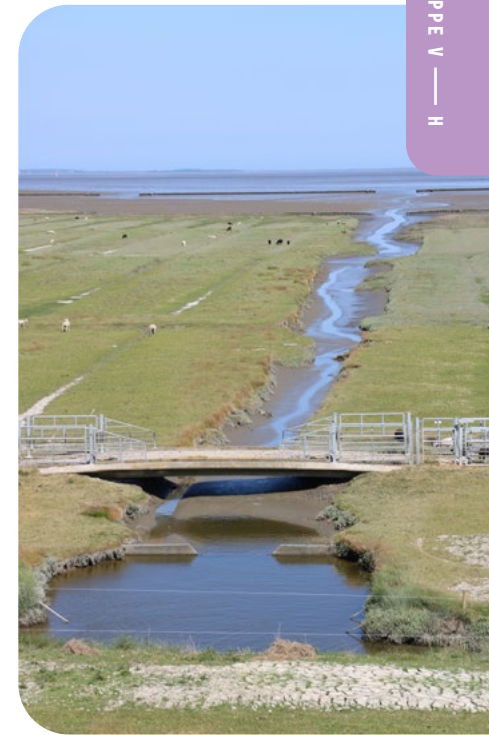
2 VANAF DE DIJK BIJ HEET VIERHUIZERGAS IS HET ZICHT OP DE KWELDER FABELACHTIG.

De rijdsdammen waren eeuwen lang een belangrijk wapen in de verovering van land op de zee. Het aanslibbingsproces versnelde doordat de dammen de stroomsnelheid verminderden waardoor de slibdeeltjes bezonken en het land sneller kon worden ingepolderd. Bij laag water is het mogelijk een pad door de kwelder te volgen. Zo lag het kustgebied er rond het begin van de jaartelling bij. Ondertussen klinkt er de zang van plevieren, scholeksters en tureluurs.

3 AAN DE VOET VAN DE DIJK BIJ HET VIERHUIZERGAST LIGT EENDENKOOI NIEUW ONRUST.

De kooi is rond 1897 met de hand gegraven en bestaat uit vier vangpijpen en een kooiplas in het midden. Tamme staleenden lokten hun soortgenoten. Jaarlijks werden er wel drie- tot vijfduizend eenden gevangen die vervolgens op het bord in binnen- en buitenland belandden. Een delicatessen. Tegenwoordig is het een veilige rustplaats voor vogels van diverse pluimage.

**4 WERKHUIS EN ONTMOETINGSPLEK WONGEMA
TEGENOVER DE KERK VAN HORNHUIZEN ORGANISEERT
WORKSHOPS, SCHRIJFWEKEN EN INSPIRERENDE
BIJeenKOMSTEN VOOR CREATIEVE DENKERS EN DOENERS.**

De herberg biedt slaapplekken en in de weekeinden is er koffie voor wandelaars die aansteken. Het is een van de vele voorbeelden van nieuw elan die langs de rafelrand van het noorden opborrelt. Het biologisch melkveebedrijf WaddenMax of de biologische teelt op Nieuw Midhuizen ontspruiten aan dezelfde geestdrift om nieuwe horizonten te verkennen. Zo ontpopt het Hogeland zich als voorland van initiatieven die niet louter economische groei nastreven maar geënt zijn op welzijn en geluk met oog voor landschap, natuur en milieu.

ROUTE BESCHRIJVING

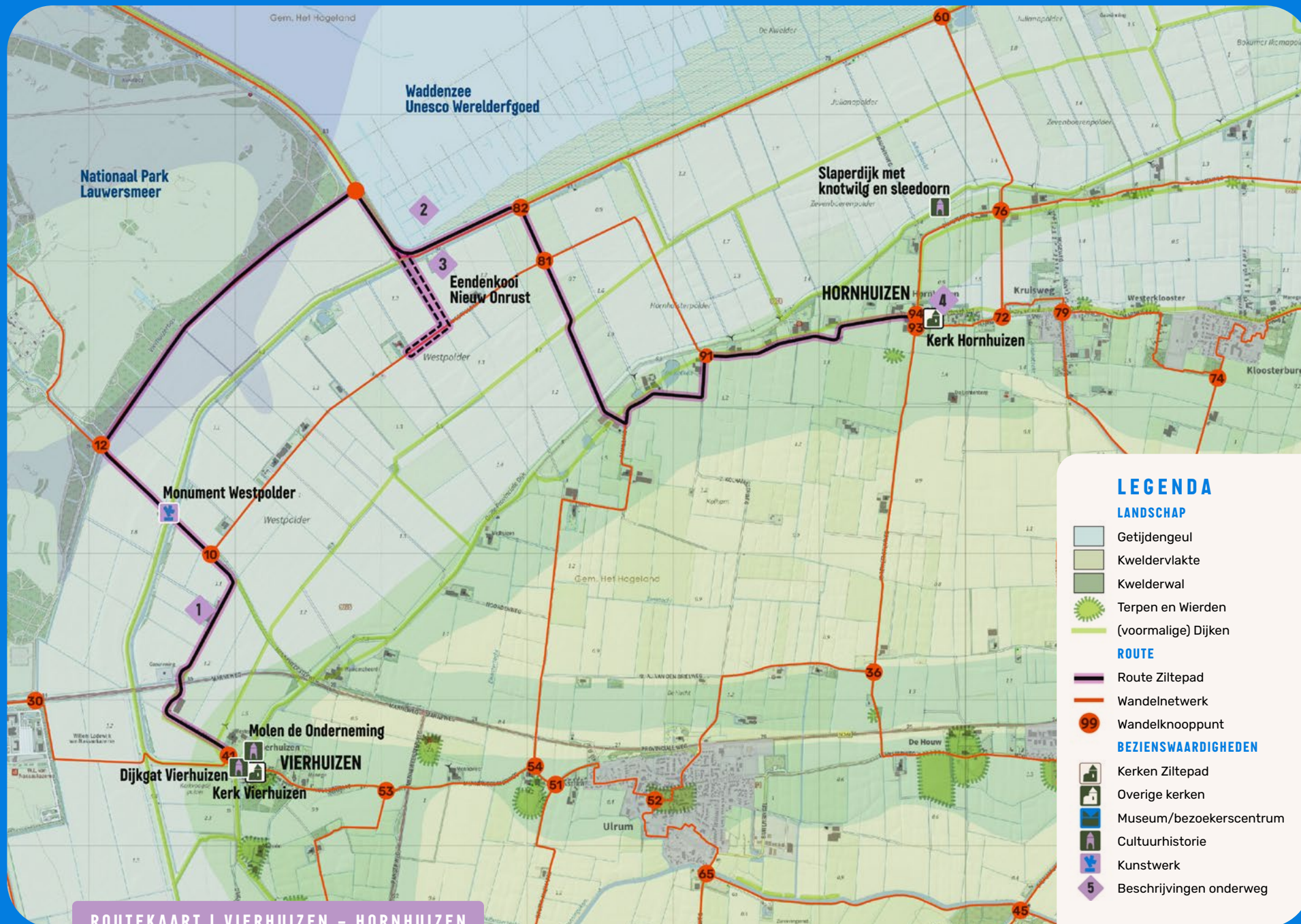
ETAPPE NAAR RECHTS
→ Vierhuizen - Hornhuizen

AFSTAND 11,2 km

STARTPUNT Kerk Vierhuizen

Met rug naar de kerk rechtdoor de wierde aflopen naar Hoofdstraat en de Hoofdstraat rechtdoor vervolgen (gaat over in Westpolder). Bij 41 naar 10 en bij 10 ← LA naar

12 door Westpolder. Bij 12 RA → onder de dijk langs en vervolgens RA → voor de zeedijk de Kustweg volgen. (eventueel vervolgens rechtdoor voor bezoek aan Nieuw Midhuizen. In dat geval Kustweg binnenland in slaan en op kruising met Westpolder RA →. Vervolgens zelfde weg weer terug en op zeedijk RA → tot aan 82.) Bij 82 RA → naar 81 en vervolgens rechtdoor koeienpad over Oude Dijk. Op de Ommelanderweg ← LA naar 91 en 94 (kerk Hornhuizen).

ROUTEKAART | VIERHUIZEN - HORNHUIZEN

FIETSRUTES

RECHTSOM

ROUTE Lauwersoog Haven - Vierhuizen - Hornhuizen

AFSTAND 18,3 km

STARTPUNT Lauwersoog Haven.

Op kruising Kustweg en Haven bij fietsknooppunt 73 met de rug naar de Waddenhaven ← LA naar 5. Bij 5 RA → naar 6. Bij 6 rechtdoor naar 9. Bij 9 rechtdoor naar 10. Bij 10 RA → naar 14 door Vierhuizen. Bij 14 rechtdoor naar 13 en rechtdoor naar 15 (door Ulrum). Bij 24 ← LA naar 19 (Hornhuizen).

LINKSOM

ROUTE Hornhuizen - Vierhuizen - Lauwersoog Haven

AFSTAND 18,3 km

STARTPUNT Kerk Hornhuizen.

Bij 19 op hoek van de kerk van Hornhuizen met rug naar de kerk ← LA naar 24 en vervolgens RA → naar 15 - 13 - 14. Bij 14 rechtdoor naar 10 (door Vierhuizen). Bij 10 ← LA naar 9. Bij 9 rechtdoor naar 6. Bij 6 rechtdoor naar 5 en vervolgens ← LA naar 73 (Lauwersoog Haven).

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Foto: Marcel van Kammen

HET ZILTE PAD

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Met het pad van
kerk naar kerk

willen Groninger Kerken en Stichting Alde Fryske Tsjerken in samenwerking met Visit Wadden het cultureel erfgoed verbinden aan het Werelderfgoed landschap, de unieke dorpen, de inwoners en het thema bezinning.

HET ZILTEPAD BIEDT MEER DAN ALLEEN WANDELEN EN FIETSEN

Naast de wandel- en fietsroutes is er o.a. ook een Podcastserie, een Meditatiegids en een Menugids met lokale culinaire inspiratie. Deze liggen voor je klaar in de deelnemende kerken, maar je kunt ze ook terugvinden op www.visitwadden.nl/hetziltepad. Daar vind je ook een overzicht van lokale activiteiten langs de route en suggesties voor overnachten en eten onderweg.

TOEGANG KERKEN

Langs Het Ziltepad zijn de kerken in principe dagelijks geopend van 1 april tot eind oktober, van 9.00 tot 17.00 uur. Buiten deze periode is toegang mogelijk via een sleuteladres.

De kerk van Hegebeintum is een uitzondering in deze route. Kijk voor de tijden op www.terphegebeintum.nl

MEER INFO

visitwadden.nl/hetziltepad

Je kunt ons volgen via Instagram en Facebook @HetZiltepad

22 ETAPPES

Vanaf 2027 heeft Het Ziltepad maar liefst 22 etappes langs de Waddenkust, van Den Helder tot Termunten én 22 rondwandelingen, bij elke kerk één.

HET ZILTEPAD IS EEN GEZAMENLIJK INITIATIEF VAN

Groninger Kerken en Stichting Alde Fryske Tsjerken in samenwerking met Visit Wadden en is mede mogelijk gemaakt door Het Waddenfonds, Mondriaan Fonds, Stichting Vrienden op de Fiets, Provincie Noord-Holland, Provinsje Fryslân, Provincie Groningen, FB Oranjewoud en het Cultuurfonds.

groningerkerken.nl

aldefrysketsjerken.nl

COLOFON

SAMENSTELLING, TEKST EN FOTOGRAFIE

Fokko Bosker

REDACTIE

Ruth ter Voort, vrijwilligers van de plaatselijke commissies van de kerken en Stichtingen Groninger Kerken en Alde Fryske Tsjerken.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN MET ROUTES

Fries Erfgoed Collectief: Jelmer Bokma & Topokaartopmaat: Luitzen Nijdam

LINOSNEDE OMSLAG

Gerrit Terpstra

GRAFISCH ONTWERP

NØBODY | thisisnobody.nl

**In dit routeboekje vind je een rondwandeling
in Vierhuizen en de trajecten van en
naar de kerk van Vierhuizen.**

Dit boekje is onderdeel van een reeks van
22 etappes die samen het volledige Ziltepad
bewandelen. Spaar ze allemaal!

